
فصل اول: متغیرها و انواع آن ها

۱ متغیر

- فعال: متغیری که دست کاری می شود معمولا متغیر مستقل است مثل انگیزه
- خصیصه ای: متغیرهایی که اندازه گیری یا انتخاب می شوند. مثلا رهبری، هوش

متغیر خصیصه ای: هوش، استعداد، جنسیت

متغیر فعال: انگیزش، اضطراب، انضباط

۱,۱ متغیر تعدیل کننده (Moderator)

- متغیری که رابطه مورد انتظار و اصلی میان متغیرهای مستقل و وابسته را تغییر میدهد.
- متغیر ثالثی است که جهت یا میزان رابطه میان متغیرهای مستقل و وابسته را تحت تاثیر قرار می دهد.
- این متغیر بر رابطه میان متغیرهای مستقل و وابسته تاثیر اقتصای دارد و رابطه ای که اساسا بین متغیر مستقل و وابسته مورد انتظار است تحت تاثیر قرار می دهد.
- نوعی متغیر مستقل ثانوی است که بر رابطه میان متغیرهای مستقل و وابسته تاثیر دارد.
- نقشی همانند نقش کاتالیزور دارد که بدون دخالت مستقیم در واکنش معین میکند که واکنش مورد نظر چگونه پیش خواهد رفت.

مثال: در فرضیه های زیر کدام متغیر، وابسته، کدام مستقل و کدام وابسته است؟

روش تحقیق در مدیریت - محمد محرابیون محمدی

- نمره های هوشی در گروه های پسر بیش از گروه دخترها معدل کلاسی را پیش بینی می کند.
- خلاقیت میزان متخصص در رشته مدیریت بستگی به نوع نظام آموزشی (متمرکز یا غیر متمرکز) دارد.
- میزان کارایی مدیران بستگی به سبک مدیریت و میزان تجربه کاری آن ها دارد.

۱,۲ متغیر مداخله گر (intervening)

-متغیری است که پژوهش گر به طور مستقیم به پیدا کردن اثر آن ها علاقمند نیست و تلاش می کند اثر آن ها را در پژوهش ثابت نگه دارد.

- متغیری است که فقط در ذهن وجود دارد نمی توان آن را دید، شنید یا احساس کرد اما می توان آن را از روی رفتار استنباط نمود.

- متغیری است که بدون آن که مشاهده پذیر و عینی باشد و به گونه نظری روی پدیده مورد مشاهده اثر می گذارد این اثر نه اندازه پذیر و نه دست کاری پذیر است.

- متغیری است که نه می توان آن را کنترل کرد و نه به طور مستقیم و مستقل از سایر متغیرها مشاهده نمود، به این متغیر در تحلیل نهایی اشاره میشود و معمولاً بر روایی درونی و بیرونی تحقیق اثر نمی گذارند اما منجر به کاهش تعمیم پذیری می گردد.

مثال: در فرضیه های زیر، متغیر مداخله گر کدام است؟

- طرز فکر معلمانی که بیشتر تشویق می شوند نسبت به شاگردان خود مثبت تر از طرز فکر معلمانی است که کمتر تشویق میشوند.
- علاقه بیشتر به یک رشته تحصیلی موجب توفیق بیشتر در آن رشته است.

روش تحقیق در مدیریت - محمد محرابیون محمدی

نکته مهم:

- متغیر مستقل به تبیین واریانس در متغیر وابسته می پردازد، متغیر مداخله گر به واریانس که پیش تر توسط متغیر مستقل تبیین شده است چیزی نمی افزاید.
- متغیر تعدیل کننده تاثیر اقتضایی بر رابطه بین در متغیر مستقل و وابسته دارد.

۱،۳ متغیر کنترل (Control)

-متغیر کنترل، متغیری است که تاثیر آن بر روی متغیر وابسته باید کنترل یا ثابت نگه داشته شود.

- متغیری است که پژوهشگر آن ها را کنترل یا حذف می نماید.

- هدف از حذف متغیر کنترل آن است که اثر تمام متغیرها بر یکدیگر را نمی توان به صورت همزمان مورد مطالعه قرار داد.

نکته: تفاوت متغیرهای کنترل یا تعدیل گر آن است که اثرات متغیرهای کنترل از میان می رود در حالی که اثرات متغیرهای تعدیل گر مورد مطالعه قرار می گیرد.

نکته: معمولا متغیرهای سن و هوش جزء متغیرهای کنترل محسوب می شوند.

-چارچوب نظری به رابطه ی میان متغیرهایی مانند متغیرهای مستقل، وابسته، مداخله گر و تعدیل گر می پردازند که تصور می شود در پاسخ و حل مسئله ی پژوهش تاثیر دارند، ایجاد چارچوب نظری در برقراری و

ساخت فرضیه ها، آزمون آن ها و همچنین به درک پژوهشگر از مسئله تحقیق کمک می نماید.

روش تحقیق در مدیریت - محمد محرابیون محمدی

۱,۴ تعاریف مفهومی و عملیاتی:

۱,۴,۱ تعریف عملیاتی:

یک موضوع سطح بالا را به یک موضوع سطح پایین تبدیل کردن مفهوم به متغیر تبدیل می شود.

-تعریفی است که بر ویژگی های قابل مشاهده، استوار است، تعریف عملیاتی فعالیت های تحقق را در اندازه

گیری یا دست کاری یک متغیر مشخص می سازد.

- حرکت از بالا به پایین، یعنی از اندیشه (تئوری، فرضیه یا مفهوم) به مشاهده (مشهود، متغیر یا اندازه).

- قابل مشاهده ساختن یک تئوری و پیش بینی روش های اندازه گیری آن

- قابل رویت کردن و یافتن مصداقی عینی و واقعی برای مفهوم

- جایگزینی پدیده به جای اندیشه در دنیای واقعی

- تبدیل ذهنیت به عینیت

- قابل مشاهده سازی یک پدیده و اساس عملیاتی کردن یک پدیده را ویژگی های مشاهده پذیر آن پدیده

تشکیل می دهد.

مشهود (متغیر) → سازه → مفهوم: فرآیند عملیاتی کردن

نکته: تعریف عملیاتی یا اندازه پذیر است یا آزمایشی (تجربی)

۱,۵ تعریف مفهومی (مفهوم سازی):

• تعریف یک واژه، توسط واژه های دیگر که به شناسایی ماهیت یک پدیده کمک کرده و نقش مهمی را در

فرآیند منطقی تدوین فرضیه ها ایفا می نماید.

روش تحقیق در مدیریت - محمد محرابیون محمدی

-در تعریف مفهومی، محقق از تجارب و مشاهدات روزانه خود به طرف مفهوم ها گام برمی دارد و سعی می کند

از امور جزئی قانون یا تئوری بسازد تا با استفاده از آن امر جزئی مشابه را تحت کنترل در آورد.

مفهوم → سازه → مشهود (متغیر): مفهوم سازی

تعریف مفهومی هوش: هوش یعنی عقل عملی، ذکاوت و تیزی ذهن یا توانائی تفکر انتزاعی.

تعریف عملیاتی هوش: کودک ۷ ساله ای که بتواند یک داستان را به خوبی بخواند، با هوش است.

نکته:

تعاریف مفهومی باید به تعاریف عملیاتی تبدیل شوند تا بتوانیم آن ها را مشاهده نمائیم.

شاخص سازی: فرآیند تقلیلی (Reductionism) تبدیل مفاهیم کیفی به مجموعه ای از شاخص های عینی.

فصل دوم: نمونه و نمونه برداری

۲ نمونه و روش های نمونه برداری

۲.۱ نمونه برداری

در نمونه برداری، محقق سعی دارد، نمونه ای از جامعه را با رعایت اصول و قواعد انتخاب کند و پس از بررسی و تحلیل داده ها در مورد جامعه آماری قضاوت کند و نتایج را تعمیم دهد.

فرآیند انتخاب کردن تعداد کافی از اعضای جامعه آماری است به طوری که با مطالعه گروه نمونه و فهمیدن خصوصیات آن، قادر خواهد بود این خصوصیات را به اعضای جامعه آماری تعمیم دهید.

* دلایل استفاده از نمونه برداری:

۱- صرفه جویی در هزینه های گوناگون پژوهش

۲- کاهش زمان در مراحل تحلیلی و عملیاتی پژوهش

۳- افزایش بهره وری منابع انسانی درگیر با مراحل گوناگون پژوهش

۴- توانایی دست یابی به کلیت قوانین علمی (تعمیم پذیری)

۵- جلوگیری از بین رفتن و ضایع شدن در حین پژوهش

۶- کارایی بیشتر

روش تحقیق در مدیریت - محمد محرابیون محمدی

۲,۲ جامعه آماری (N):

- ۱- کل گروه، افراد، وقایع یا چیزهایی که محقق می خواهد به تحقیق درباره آن ها بپردازد.
- ۲- مجموعه ای از افراد، اشیاء و... که حداقل در یک صفت یا غیرصفت مشترک می باشند (N)
- ۳- به کلیه افرادی اطلاق می شود که عمل تعمیم پذیری در مورد آن ها انجام می شود.
- ۴- همه عناصری که موضوع یک پژوهش معین در آن مصداق پیدا می کند و مایلیم درباره آن استنباط نماییم.

۲,۳ نمونه آماری (n):

- ۱- مجموعه ی کوچکی از جامعه آماری است مشتمل بر برخی از اعضا که از جامعه آماری انتخاب شده اند.
- ۲- یک مجموعه فرعی از جامعه آماری است که با مطالعه ی آن محقق قادر است نتیجه را به کل جامعه آماری تعمیم دهد.
- ۳- مجموعه ای از نشانه ها که از یک قسمت، گروه یا جامعه بزرگ تر انتخاب می شود به طوری که این مجموع معرف کیفیت، کمیت و ویژگی های آن قسمت، گروه یا جامعه بزرگ تر باشد.

نکته:

- ۱- یکی از ویژگی های اصلی نمونه، معرف بودن آن است.
- ۲- چنانچه نمونه درست انتخاب نشود و معرف جامعه نباشد، نتایج حاصل از آن را نمی توان به کل جامعه تعمیم داد.

تست:

- ۱- گروه یا طبقه ای از افراد، اشیاء، متغیرها که حداقل در یک ویژگی مشترک می باشند، نامیده می شود.

روش تحقیق در مدیریت - محمد محرابیون محمدی

(۱) نمونه (۲) تحقیق (۳) جامعه (۴) خوشه

۲- در چه صورت نمی توان نتایج حاصل از نمونه را به کل جامعه تعمیم داد؟

(۱) اگر نتایج نمونه معرف نباشند (۲) اگر نمونه کوچک باشد.

(۳) اگر نمونه بزرگ باشد. (۴) اگر نمونه تصادفی نباشد.

۲,۴ نمونه گیری:

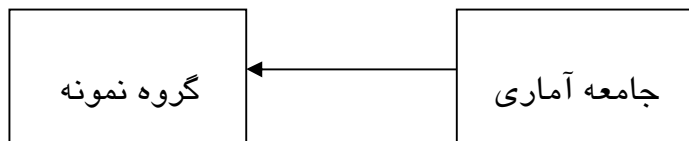
۱- انتخاب افراد گروه نمونه از میان اعضای یک جامعه ی تعریف شده آماری براساس اصول و قواعد خاص.

نکته:

- اولین قدم در نمونه گیری تعریف جامعه است.
- عوامل موثر بر اندازه ی نمونه: ۱- ماهیت پژوهش ۲- ویژگی جامعه ۳- ابزارهای اندازه گیری
- هدف اصلی نمونه گیری، برآورد پارامتر جامعه از آماره است.

نکته مهم:

- برای نمونه گیری باید فهرست کامل افراد جامعه در دسترس باشد که این فهرست، «چارچوب نمونه گیری» نام دارد.

آماره ها (\bar{X}, S, S^2)

پارامترها (μ, δ, δ^2)

روش تحقیق در مدیریت - محمد محرابیون محمدی

- هدف همه نمونه برداری ها در پژوهش های علمی، تهیه گزاره های دقیق و با معنا درباره یک گروه، بر پایه ی مطالعه زیرمجموعه ای از آن گروه است.

* واحد نمونه برداری:

به مجموعه های ناهمپوش عناصر جامعه، واحد نمونه برداری گفته می شود.

۲,۵ نمونه گیری:

انواع نمونه گیری به صورت کلی به دو دسته تقسیم می شوند.

۱. نمونه گیری احتمالی: شانس انتخاب کلیه ی اعضای جامعه با یکدیگر برابر بوده و محقق قادر به

شناسایی خطای نمونه گیری است.

۲. نمونه گیری غیراحتمالی: نمونه ای است که براساس احتمالات ریاضی انتخاب نشده و شانس اعضای

جامعه با یکدیگر برابر نیست و محاسبه ی خطای نمونه گیری امکان ندارد.

۲,۶ نمونه گیری غیراحتمالی:

۲,۶,۱ نمونه انباشته، کومه ای، اتفاقی یا در دسترس:

- ضعیف ترین روش نمونه گیری غیراحتمالی است.

- این روش، گزینش بخشی از جامعه است که جهت مطالعه سهل الوصول تر و نزدیک تر می باشند.

- معمولاً نمونه معرف جامعه نبوده و فاقد روایی بیرونی است.

- کاربرد: مطالعات اکتشافی، پیش آزمون پرسشنامه ها، مطالعات مقدماتی

روش تحقیق در مدیریت - محمد محرابیون محمدی

۲,۶,۲ نمونه نظری، قضاوتی، هدفمند:

- ملاک انتخاب و گزینش خود محقق است.

- محقق در ابتدا آزمودنی هایی که واجد ملاک مورد نظر تحقق نیستند را حذف می نماید.

- کاربرد: بازاریابی و تبلیغات، منابع محدود، حجم نمونه به اندازه کافی بزرگ نباشد.

۲,۶,۳ نمونه گیری سهمی (سهمیه ای):

در این نمونه گیری درصد یا سهم افراد نمونه از پیش مشخص است، مثلاً ۶۰٪ جوان 40٪ سالخورده

۲,۶,۴ نمونه گیری دیمی (بدون نظم):

۲,۶,۵ نمونه گیری گلوله برفی (شبکه ای - زنجیره ای - زنجیری):

- کاربرد عمدتاً در تحقیقات کیفی و قوم شناسی

تست نمونه گیری غیراحتمالی:

۱. از این روش نمونه گیری برای پیش آزمون پرسشنامه ها و یا مطالعات ضربتی استفاده می شود.

(۱) نمونه گیری هدفمند (۲) کومه ای (۳) سهمی (۴) دیمی

۲. برای سنجش رضایت دانشجویان موسسه ی پارسه، محقق با تعدادی از دانشجویان حاضر در طبقه ی

دوم موسسه مصاحبه می نماید، نوع نمونه گیری این محقق کدام است؟

(۱) تصادفی (۲) خوشه ای (۳) طبقه ای (۴) اتفاقی

روش تحقیق در مدیریت - محمد محرابیون محمدی

۳. در نمونه گیری با انتخاب آزمودنی ها براساس خصوصیات یا صفاتی خاص، افراد فاقد آن ملاک حذف می شوند.

(۱) دیمی (۲) هدفمند (۳) سهمی (۴) در دسترس

۴. در این نمونه گیری آزمودنی هایی انتخاب می شوند که «واجد خصوصیات از پیش تعیین شده یا شناخته شده» باشند.

(۱) دیمی (۲) شبکه ای (۳) سهمی (۴) داوطلب

نکته:

چنانچه شانس گزینش بخشی از جامعه برای وارد شدن در گروه نمونه، صفر یا خیلی کم باشد، این احتمال است که نمونه مزبور اریب (تورش دار) باشد.

۲,۷ روش های نمونه گیری احتمالی:

۲,۷,۱ روش نمونه گیری تصادفی ساده (SRS):

در این روش هر یک از اعضای جامعه دارای شانس مساوی جهت انتخاب شدن هستند و این نمونه گیری می تواند به شکل جایگزین یا بدون جایگزین باشد.

مزیت: کمترین سوگیری (اریب) و بیشترین تعمیم پذیری را دارد.

شانس انتخاب هر عضو: $\frac{n}{N}$

معیاب:

روش تحقیق در مدیریت - محمد محرابیون محمدی

۱- تهیه و تدوین فهرست افراد جامعه

۲- پرزحمت و پرهزینه و ناکارآمد

نکته:

روش نمونه گیری تصادفی تنها زمانی که چارچوب نمونه گیری مجدد و جمعیت از نظر جغرافیایی متمرکز بوده و گردآوری داده ها، مستلزم مسافرت نباشد برای اجرا، مقرون به صرفه است.

۲,۷,۲ نمونه گیری منظم و سیستماتیک:

این روش همانند روش نمونه گیری تصادفی است با این تفاوت که هر n امین عنصر جامعه آماری با شروع از یک نقطه تصادفی در چارچوب جامعه آماری انتخاب می شود.

عیب:

در این روش سوگیری نظام دار وجود دارد.

این روش زمانی مناسب است که چارچوب نمونه گیری کاملاً مشخص بوده و تغییرات متغیر زیاد و شدید نباشد.

این روش زمان مناسب است که چارچوب نمونه گیری کاملاً مشخص بوده و تغییرات متغیر زیاد و شدید نباشد.

نکته:

در این روش نظم به صورت زیر محاسبه می شود.

$$\text{نظم} = \frac{\text{حجم جامعه مادر}}{\text{حجم نمونه}}$$

روش تحقیق در مدیریت - محمد محرابیون محمدی

۲,۷,۳ نمونه گیری طبقه ای (لایه ای - قشری)

این روش زمانی به کار می رود که جامعه از نظر صفت مورد مطالعه ناهمگن بوده و این ناهمگنی بر نتیجه ی تحقیق تاثیر مهمی دارد.

در این روش، جامعه به گروه های متجانس (ناسازگار - ناهمپوش) تقسیم می شود و از هر گروه (طبقه) به صورت تصادفی انتخاب صورت می پذیرد.

مزایا:

- ۱- کم هزینه و سریع است.
- ۲- دقت بالایی دارد.
- ۳- نتایج آن را می توان هم به کل جامعه و هم به زیرگروه ها تعمیم داد.
- ۴- کارآمدترین طرح احتمالی است. ۶- در این روش معرف بودن زیر نمونه ها اهمیت دارد.
- ۵- چارچوب جامعه آماری برای هر طبقه ضروری است.

نکته:

بهترین روش نمونه گیری در تحقیقی که زیرگروه های فراوان دارد، روش تصادفی طبقه ای است، در این روش واریانس بین طبقات زیاد است ولی درون آن ها واریانس کم است.

روش تحقیق در مدیریت - محمد محرابیون محمدی

۲,۷,۴ نمونه گیری خوشه ای

در این نمونه گیری خوشه ای واحد اندازه گیری فرد نیست، بلکه گروهی از افراد است که به صورت طبیعی شکل گرفته اند و زمانی به کار می رود که جامعه مورد نظر نامحدوده وسیع و گسترده باشد و انتخاب گروهی از اعضا، امکان پذیرتر و آسان تر از انتخاب اعضای جامعه باشد.

مزیت:

- ۱- صرف هزینه و وقت کم (مخصوصاً در خوشه های جغرافیایی)
- ۲- در موارد پراکندگی جامعه در سطح وسیع تقسیمات، مفید است و هزینه کم است.

معایب:

- ۱- کم ترین میزان دقت را از همه روش های دیگر دارد.
- ۲- کم ترین اعتبار طرح نمونه گیری را در بین همه روش ها داراست.
- ۳- برای داده های جمع آوری شده، نمی توان فرمول آسانی را به کار برد.

* نکته:

- ۱- نمونه گیری خوشه ای، به دو صورت تک مرحله ای یا چند مرحله ای انجام می گیرد.
- ۲- نمونه برداری خوشه ای عدم تجانس بیشتری را در داخل گروه ها و تجانس بیشتری را در بین گروه ها ارائه می نماید برعکس نمونه برداری طبقه ای که در آن تجانس در هر گروه و عدم تجانس در میان گروه ها وجود دارد.

۳- واریانس بین طبقات در این نمونه گیری کم و واریانس درون آن ها، زیاد است.

نمونه گیری خوشه ای به دو صورت وجود دارد، تک مرحله ای و چند مرحله ای

روش تحقیق در مدیریت - محمد محرابیون محمدی

* در این نوع نمونه گیری دو نوع خطا وجود دارد ۱- خطا در تعیین خوشه اولیه ۲- خطا در انتخاب خوشه ها

* تعیین حجم نمونه:

جهت سنجش تعداد اعضای نمونه بایستی از فرمول زیر استفاده نمود.

$$n = \frac{Z_{\alpha}^2 \delta_x^2}{\varepsilon^2} \Rightarrow \sqrt{n} = \frac{Z_{\alpha} \delta_x}{\varepsilon}$$

$$\varepsilon = |\mu - \bar{X}|$$

$$\delta^2 = \frac{\sum (X - \bar{X})^2}{N} = \frac{\sum X^2 - (\sum X)^2}{N}$$

نکته:

در محاسبه ی δ^2 ، اگر محاسبه با داده های جامعه اصلی صورت می پذیرد، مخرج کسر برابر با N و اگر از داده های نمونه استفاده می شود، مخرج کسر برابر با N-1 خواهد بود.

سوال: محققى در نظر دارد جهت سنجش رضایت مشتریان پژوهشى را انجام دهد، اگر انحراف معیار ۱/۵ و خطای حدی ۰/۴ باشد، با احتمال ۹۵٪ حجم نمونه چقدر خواهد بود.

• موازنه بین دقت و اطمینان:

نکته:

رابطه بین دقت و اطمینان، رابطه معکوس است و اگر بخواهیم همزمان هر دو را افزایش دهیم، لازم است حجم نمونه افزایش یابد.

نکته:

روش تحقیق در مدیریت - محمد محرابیون محمدی

در موارد زیر نیاز است، حجم نمونه بزرگ انتخاب شود.

- ۱- در تحقیق متغیرهای کنترل نشده زیاد هستند.
- ۲- زمانی که متغیرهای مسئله ناهمگن و نامتجانس باشند.
- ۳- زمانی که هزینه و زمان کافی در اختیار است.
- ۴- زمانی که مقیاس اندازه گیری، اسمی باشد.
- ۵- هر چه میزان خطای نوع اول بزرگ تر باشد.
- ۶- پیش بینی تفاوت یا همبستگی اندک است.
- ۷- گروه انتخاب شده متشکل از زیرگروه ها فراوانی است.
- ۸- هر چه واریانس جامعه بیشتر باشد.

* خطای استاندارد (خطای معیار) میانگین:

$$\delta_x = \frac{\delta_x}{\sqrt{n}}$$

* خطای استاندارد (خطای معیار) انحراف معیار:

$$S_s = \frac{S}{\sqrt{2n}}$$

تست:

۱- به چه دلیل در هر تحقیق علمی نمی توان به بررسی کامل جمعیت به صورت سرشماری پرداخت؟

(۱) هزینه و ابزار (۲) ابزار و زمان

(۳) عقلانیت محدود و هزینه و زمان (۴) هزینه و زمان

۲- در نمونه گیری تصادفی ساده:

روش تحقیق در مدیریت - محمد محرابیون محمدی

- (۱) شانس گزینش همه واحدها در همه مراحل نمونه برداری باید ثابت بماند.
- (۲) عناصر جامعه به چند گروه ناهمپوش تقسیم و سپس از هر طبقه یک نمونه تصادفی ساده برگزیده می شود.
- (۳) هر واحد آن را یک دسته از عناصر تشکیل می دهد.
- (۴) هیچکدام
- ۳- هدف همه نمونه برداری ها در پژوهش علمی:
 - (۱) تهیه گزاره های نیمه دقیق و تلویحی درباره یک گروه بر پایه مطالعه زیرمجموعه ای از آن گروه است.
 - (۲) تهیه گزاره های دقیق و با معنا درباره یک گروه بر پایه مطالعه زیرمجموعه ای از آن گروه است.
 - (۳) انتخاب تصادفی حداقل افراد یک جامعه و تعمیم نتیجه به کل جامعه است.
 - (۴) حداکثر کردن دامنه خطای برآورد ویژگی های جامعه از روی نتایج است.
- ۴- تحقیقی از میان ۴۰ کلاس موجود در یک دبیرستان، ۸ کلاس را به صورت تصادفی انتخاب نموده و تمام افراد این ۸ کلاس را در تحقیق مورد استفاده قرار داده است، نمونه گیری این تحقیق از کدام نوع است؟
 - (۱) تصادفی ساده (۲) خوشه ای (۳) سیستماتیک (۴) طبقه ای
- ۵- خطای نمونه گیری با تعداد افراد نمونه، چه نسبتی دارد؟
 - (۱) معکوس و با ناهمگونی افراد نمونه مستقیم
 - (۲) رابطه ای ندارد
 - (۳) مستقیم و با ناهمگونی افراد نمونه، معکوس
 - (۴) برای هر دو مستقیم است.
- ۹- کدام یک از خواص زیر در نمونه گیری خوشه ای صدق می کند؟

روش تحقیق در مدیریت - محمد محرابیون محمدی

۱) تغییرات داخل خوشه ها کم و بین خوشه ها زیاد است.

۲) تغییرات داخل خوشه ها کم و بین خوشه ها کم است.

۳) تغییرات داخل خوشه ها زیاد و بین خوشه ها زیاد است.

۴) تغییرات داخل خوشه ها زیاد و بین خوشه ها کم است.

۱۰- در کدام روش نمونه گیری، میزان خطای نمونه گیری بیشتر است؟

۱) خوشه ای ۲) طبقه ای ۳) تصادفی ساده ۴) تصادفی منظم

۱۱- در یک جامعه نامحدود، بهترین روش نمونه گیری کدام است؟

۱) طبقه ای ۲) خوشه ای ۳) تصادفی ۴) بستگی دارد.

۱۲- اگر میانگین و انحراف استاندارد یک گروه ۱۰۰ نفری که به صورت تصادفی از یک جامعه انتخاب شده اند،

به ترتیب برابر با ۸۰ و ۱۶ باشد، خطای استاندارد میانگین چقدر خواهد بود؟

۱) ۸ ۲) $\frac{1}{6}$ ۳) $\frac{1}{8}$ ۴) $\frac{1}{16}$

۱۳- محقق در نظر دارد، در سطح کشور پیرامون نظام جدید آموزش و پرورش و کارایی آن دیدگاه، دبیران

دبیرستان ها را مورد بررسی قرار دهد، نمونه گیری از چیست؟

۱) نظام دار ۲) خوشه ای ۳) در دسترس ۴) طبقه ای

۱۴- روش گلوله برفی به کدام روش نمونه گیری گفته می شود؟

۱) شبکه ای ۲) اتفافی ۳) خوشه ای ۴) طبقه ای

۱۵- تغییر واحد نمونه گیری از فرد به گروهی از افراد، نمونه گیری را از صورت ساده به کدام روش تغییر می

دهد؟

روش تحقیق در مدیریت - محمد محرابیون محمدی

(۱) خوشه ای (۲) طبقه ای (۳) سهمیه ای (۴) سیستماتیک

۱۶- فرق جامعه، نمونه و واحد آماری در چیست؟

(۱) تقدم و تاخر (۲) کیفیت (۳) مقدار (۴) اهمیت

۱۷- در کدام روش نمونه گیری، درجه آزادی پرسش گر بالاتر است؟

(۱) سهمیه ای (۲) خوشه ای (۳) تصادفی (۴) طبقه ای

۱۸- زمانی که تعداد متغیرهای ناخواسته زیاد باشد، حجم نمونه:

(۱) باید کوچک تر باشد (۲) باید بزرگ تر باشد

(۳) مهم نیست (۴) به تعداد متغیرها بستگی دارد.

۱۹- کدام جمله زیر، نادرست است.

(۱) توزیع خطای نمونه گیری طبیعی است.

(۲) خطای نمونه گیری با اندازه نمونه رابطه عکس دارد.

۲۰- در نمونه گیری تصادفی از خانوارهای شهر تهران کدام روش، مناسب تر است؟

(۱) استفاده از گواهی نامه های رانندگی صادره از تهران

(۲) استفاده از شناسنامه های صادره از تهران

(۳) استفاده از شماره های تلفن همراه

(۴) استفاده از شماره های اشتراک برق تهران

۲۱- خطای نمونه اندازه گیری با تعداد افراد نمونه چه نسبتی دارد؟

(۱) معکوس و با ناهمگونی افراد نمونه مستقیم

روش تحقیق در مدیریت - محمد محرابیون محمدی

۲) معکوس ولی با ناهمگونی افراد نمونه، رابطه ای ندارد.

۳) معکوس ولی با ناهمگونی افراد نمونه، رابطه ای ندارد.

۴) مستقیم و با ناهمگونی افراد نمونه معکوس

۲۲- جامعه آماری محصلین در یک مقطع تحصیلی ۴۰۰ نفر می باشد که شامل ۱۸۰ زن و ۲۲۰ فرد است، اگر

پژوهشگری بخواهد با استفاده از یک نمونه ۱۲۰ نفری به بررسی رضایت شغلی آن بپردازد، مناسب ترین روش

نمونه گیری کدام است؟

۱) منظم ۲) تصادفی ساده ۳) تصادفی طبقه ای ۴) تصادفی موسسه ای

۲۳- نمونه گیری گلوله برفی به کدام روش نمونه گیری گفته می شود؟

۱) شبکه ای ۲) اتفاقی ۳) خوشه ای ۴) طبقه ای

۲۴- محقق در انتخاب نمونه باید به کدام یک از گزینه ها، توجه ویژه داشته باشد؟

۱) محدودیت ۲) هدف ۳) وسیله ۴) روش

۲۵- کدام یک از ویژگی های جامعه در برآورد حجم نمونه بیشترین تاثیر را دارد؟

۱) دسترسی به افراد جامعه ۲) تعداد افراد جامعه

۳) میانگین جامعه ۴) واریانس جامعه

۲۶- در پژوهش های رفتاری، حجم نمونه آماری تحت تاثیر کدام عوامل قرار می گیرد؟

۱) توان آزمون، دقت ابزار، حجم نمونه

۲) سطح معنی داری واریانس جامعه، توان آزمون، حجم اثر

۳) خطای آماری، حجم اثر، آزمون آماری

روش تحقیق در مدیریت - محمد محرابیون محمدی

۴) تعداد اعضای جامعه

۲۷- روش تغییر شکل یافته ی نمونه گیری تصادفی ساده چه نام دارد؟

۱) سهمیه ای ۲) طبقه ای ۳) منظم (۴) خوشه ای

۲۸- محقق، معمولاً از ارتکاب کدام خطای آماری اجتناب می کند؟

۱) نوع II ۲) نوع I ۳) نوع I , II ۴) خطای نمونه گیری

۲۹- کدام جمله در مورد خطای نمونه گیری نادرست است؟

۱) توزیع خطای نمونه گیری طبیعی است.

۲) خطای نمونه گیری با اندازه نمونه رابطه عکس دارد.

۳) خطای نمونه گیری با انحراف معیار نمونه رابطه عکس دارد.

۴) هیچکدام

۳۰- چنانچه پژوهشگری قصد مقایسه زیرگروه های مختلف موجود در جامعه پژوهشی را داشته باشد، کدام

روش مناسب ترین است؟

۱) تصادفی ساده ۲) تصادفی طبقه ای ۳) خوشه ای ۴) منظم

۳۱- اگر انتخاب دانشجویان در پژوهشی براساس تنوع تحصیلی باشد، کدام روش مناسب است؟

۱) تصادفی ساده ۲) طبقه ای ۳) خوشه ای ۴) همه

۳۲- اگر بخواهیم از کل دانش آموزان استان تهران، نمونه ای انتخاب کنیم، کدام نمونه گیری از حجم است؟

۱) خوشه ای ۲) طبقه ای ۳) تصادفی ساده ۴) تصادفی منظم

۳۳- کدام یک هدف اصلی نمونه گیری خوشه ای است؟

روش تحقیق در مدیریت - محمد محرابیون محمدی

(۱) سهولت در نمونه گیری (۲) صرفه جویی در وقت و زمان

(۳) تصادفی ساده (۴) منظم

۳۴- پژوهشگر چه زمانی حجم نمونه را کوچک انتخاب می کند؟

(۱) پژوهش هایی که هدف آن ها تعیین، اجرا و اندازه گیری های ذهنی است.

(۲) جامعه ای که جامعه از نظر صفت موردنظر نامتجانس است.

(۳) زمانی که گروه های انتخاب شده باید به زیرگروه های دیگر، تقسیم شوند.

(۴) زمانی که پیش بینی تفاوت یا همبستگی پایین است و متغیرهای کنترل شده زیادی وجود دارد.

۳۵- اگر میزان خطا نصف شود، حجم نمونه چند برابر می گردد؟

(۱) ۴ (۲) ۲ (۳) $\frac{1}{4}$ (۴) $\frac{1}{2}$

۳۶- اگر صفتی در جامعه به صورت تناوبی توزیع شده باشد، کدام روش نمونه گیری مناسب است.

(۱) منظم (۲) خوشه ای (۳) رگرسیون (۴) تصادفی

۳۷- پژوهشگری جهت انجام پژوهش خود، ابتدا دانش آموزان را به سه گروه مرفه، متوسط و مستضعف تقسیم

می کند، کدام روش نمونه گیری انجام شده است؟

(۱) طبقه ای (۲) ساده (۳) نظام دار (۴) خوشه ای

۳۸- چنانچه جامعه ای کاملاً از نظر صفت مورد مطالعه همگن باشد، استفاده از کدام روش نمونه گیری مناسب

است؟

(۱) تصادفی ساده (۲) طبقه ای نسبی (۳) خوشه ای (۴) چند مرحله ای

۳۹- اولین قدم در انتخاب نمونه کدام مرحله است؟

روش تحقیق در مدیریت - محمد محرابیون محمدی

(۱) انتخاب نمونه (۲) تهیه لیست از جامعه

(۳) تعریف جامعه (۴) حجم نمونه

۴۰- در کدام یک از موارد زیر، نمونه گیری با حجم بزرگ مناسب تر است؟

(۱) جامعه دارای پراکندگی اندک باشد.

(۲) جامعه نامتجانس باشد.

(۳) ویژگی مورد مطالعه در بین اعضای جامعه یکسان باشد.

(۴) واریانس متغیر وابسته یکسان باشد.

۴۱- در صورتی که جامعه ای براساس ویژگی مورد مطالعه ناهمگن باشد، کدام یک از روش های زیر مناسب تر است.

(۱) تصادفی ساده (۲) خوشه ای (۳) منظم (۴) طبقه ای

فصل سوم: روایی و پایایی

۳ روایی و پایایی ابزارهای اندازه گیری:

- ابزارهای سنجش به دو صورت می باشند:

۱- استاندارد و میزان شده

۲- محقق ساخته

تمامی ابزارهای مناسب برای اندازه گیری متغیرها باید دارای ویژگی های زیر باشند.

۱- استاندارد بودن ۲- روایی ۳- پایایی ۴- عملی بودن

۳,۱ استاندارد بودن

- آزمون استاندارد دارای دستورالعمل هایی است که به آزمایش کننده این امکان را می دهد تا آزمون را به

همان روش و تحت همان شرایط اجرا نماید.

- استاندارد کردن آزمون روش های اجرا و نمره گذاری آزمون را شامل می گردد.

۳,۲ روایی:

- اصطلاحی است که به هدف آزمون اشاره می نماید.

- ابزار تا چه حد چیزی را اندازه می گیرد که برای سنجش آن ساخته شده است.

روش تحقیق در مدیریت - محمد محرابیون محمدی

- آزمونی دارای روایی است که بتواند خصیصه موردنظر را اندازه بگیرد نه خصیصه دیگری و لذا آزمون بایستی چیزی را که ابزار برای آن طراحی شده است را اندازه گیری کند.

- روایی یعنی کارایی لازم در اندازه گیری هدف موردنظر

- روایی همیشه مختص به یک هدف ویژه است و ممکن است آزمونی در یک موقعیت دیگر فاقد روایی باشد.

نکته: موضوع روایی از آن جهت اهمیت دارد که اندازه گیری نامناسب و ناکافی می تواند هر پژوهش علمی را بی ارزش و ناروا سازد.

- منظور از روایی آن است که ابزار پژوهش دقیقاً متغیرها و موضوع مورد مطالعه را بسنجند.

۳,۳ انواع روایی:

۱- روایی محتوا ۲- روایی صوری ۳- روایی ملاک ۴- روایی سازه

۳,۳,۱ روایی محتوا:

اطمینان می دهد که ابزار موردنظر به تعداد کافی پرسش های مناسب برای اندازه گیری مفهوم سنجش را دارد.
- روایی محتوا به بررسی اجزای تشکیل دهنده ی یک ابزار اندازه گیری می پردازد.

۳,۳,۲ روایی صوری:

یکی از مشقات روایی محتوا است و بر اساس قضاوت افراد آگاه و مطلع صورت می پذیرد.

- به این مطلب اشاره دارد که سوال های آزمون تا چه حد در ظاهر شبیه موضوع اندازه گیری است.

- این روایی فاقد اندازه گیری دقیق است.

روش تحقیق در مدیریت - محمد محرابیون محمدی

۳,۳,۳ روایی ملاک:

- به میزان ارتباط میان نمرات حاصل از یک آزمون با نمرات حاصل از یک آزمون یا وسیله اندازه گیری دیگر می پردازد.

- اثر بخشی (کارآمدی) یک ابزار اندازه گیری در پیش بینی رفتار فرد در موقعیت های خاص

- استفاده از نمرات یک آزمون برای پیش بینی عملکرد افراد در یک آزمون دیگر، آزمون دوم که عملکرد فرد در آن پیش بینی می شود، ملاک نامیده می شود.

- ویژگی های یک اندازه ملاکی عبارتند از:

۱- ربط داشتن ۲- پایا بودن ۳- فاقد جهت گیری ۴- در دسترس بودن

- نام های دیگر روایی ملاک عبارتند از: روایی تجربی یا روایی پیش بینی روایی ملاکی به دو صورت است.

۱- روایی همزمان: داده های حاصل از اندازه گیری در یک زمان در دسترس باشند. یا عملکرد در یک

آزمون به عملکرد در آزمون دیگر مرتبط باشد.

۲- روایی پیش بین: رابطه ی میان نمره های آزمودنی و آنچه ادعای پیش بینی آن را دارد.

۳,۳,۴ روایی سازه:

- این روایی بر قضاوت ذهنی استوار است.

- ابزار اندازه گیری تا چه حد با نظریه هایی که آزمون بر محور آن ها تدوین شده است، تناسب دارد.

- ابزار اندازه گیری تا چه حد اندازه ی یک صفت، سازه یا خصیصه که مبنای نظری دارد را می بیند.

روش تحقیق در مدیریت - محمد محرابیون محمدی

- آیا اجزای متغیر به تناسب سهم در کل ساختار متغیر اهمیت یافته اند؟

نکته:

- ۱- بالا بودن روایی مطلق نبوده و نسبی است و به موضوع و کاربرد بستگی دارد.
- ۲- برای مواردی که همبستگی ضعیف است یا وجود ندارد از روایی واگرا استفاده می شود.
- ۳- روایی واگرا که نوعی روایی سازه است، وجود همبستگی پایین میان نمرات آزمون موردنظر و آزمون هایی که سازه های متفاوتی را اندازه می گیرند، بیان می دارد.
- ۴- عوامل موثر بر روانی آزمون عبارتند از:

i. کیفیت سوالات آزمون

ii. ترتیب قرار گرفتن سوالات

iii. طول آزمون تعداد سوالات

iv. ویژگی روایی آزمودنی

v. اجرای مناسب آزمون

۳,۳,۵ روایی درونی و بیرونی:

۱- روایی درونی:

- در روایی درونی به این موضوع پرداخته می شود که آیا با دست کاری آزمایشی در پژوهش، تفاوت معنی داری حاصل می گردد؟
- هر چیزی که در کنترل طرح پژوهش اثر داشته باشد، مسئله روایی درونی است.

روش تحقیق در مدیریت - محمد محرابیون محمدی

- هدف روایی درونی: کنترل متغیرهای مزاحم (از طریق تبدیل متغیر به ثابت) و کنترل دقیق تغییرات متغیر وابسته است.

۲- روایی بیرونی:

روایی بیرونی بیانگر تعمیم نتایج بدست آمده به موقعیت های دیگر است.

روایی بیرونی همان معرف بودن و تعمیم پذیری است.

- نمونه گیری دقیق می تواند روایی بیرونی را افزایش دهد.

نکته:

- روایی بیرونی به میزان تعمیم پذیری نتایج یک مطالعه می پردازد، در حالی که روایی درونی به میزان اعتماد ما به نتایج می پردازد و هدف از آن، موثق بودن روابط علت- معلولی است.

روش تحقیق در مدیریت - محمد محرابیون محمدی

تحلیل عاملی (تحلیل عوامل) Factor Analysis

- نوعی روائی سازه است.

- یک روش پیشرفته آماری است که تعداد و ماهیت متغیرهایی که یک آزمون اندازه می گیرد را مشخص می سازد.

- این روش روابط درونی داده های مورد تحلیل را تعیین نموده و جهت سهولت متغیرها را به عوامل کاهش می دهد.

تحلیل عاملی: به دو صورت است، تاییدی و اکتشافی

۳,۴ پایایی:

پایایی = اعتبار، دقت، اعتماد پذیری

اگر از ابزار اندازه گیری در شرایط مشابه در زمان یا مکان دیگر تکرار شود، نتایج مشابهی حاصل گردد، پایایی وجود دارد.

پایایی، میزان ثباتی است که ابزار اندازه گیری در سنجش آن چه که اندازه می گیرد، از خود نشان دهد.

ابزار پایا، ابزاری است که از خاصیت تکرارپذیری و سنجش نتایج یکسان برخوردار باشد.

. مقصود از پایایی آن است که اگر ابزار اندازه گیری را در یک فاصله زمانی چندین بار به گروه واحدی از افراد بدهیم، نتایج یکسانی حاصل شود.

- جهت سنجش پایایی از ضریب پایایی استفاده می شود که عددی بین صفر تا یک است.

نکته مهم: یک آزمون باید پایا باشد تا بتواند روا باشد.

روش تحقیق در مدیریت- محمد محرابیون محمدی

۳,۴,۱ روش های تعیین پایایی:

پایایی ارزیاب: میزان توافق میان ارزیاب های مختلف

پایایی باز آزمایی: اجرای آزمون با یک گروه یکسان در دو موقعیت زمانی و محاسبه ی همبستگی برای نمره های رنج است.

فرم های موازی (هم ارز - همتا) مطلوب ترین روش برآورد پایایی انجام در آزمون معادل یا موازی برای یک موضوع و پاسخ دهندگان در بازه ی زمانی کوتاه به آن و بر مبنای محاسبه ی ضریب همبستگی، ضریب پایایی محاسبه می گردد.

• روش های همسانی درونی:

روش دو نیمه کردن آزمون

• روش کودر- ریچاردسون

• آلفای کرونباخ

۳,۴,۲ عوامل موثر بر پایایی:

۱- طول آزمون

۲- سوال های مشابه از نظر محتوا یا سطح دشواری متوسط

۳- ماهیت متغیر اندازه گیری شده

۴- توانایی افراد شرکت کننده

روش تحقیق در مدیریت- محمد محرابیون محمدی

۳,۵ پیش آزمون (Pretest)

یکی از مراحل فرایند علمی است که معمولاً پس از طراحی ابزارهای سنجش و گردآوری اطلاعات صورت می‌پذیرد.

در مرحله ی پیش آزمون است که محقق می‌تواند بفهمد آیا ابزار سنجش دارای ویژگی‌های مثبت است یا خیر، آیا عوامل کاهنده ی روایی و پایایی حذف شده‌اند؟

در پیش آزمون، محقق آزمون را به صورت پیش آزمون و آزمایشی اجرا می‌نماید.

فوائد پیش آزمون عبارتند از:

۱- آگاهی از صفات جامعه مورد مطالعه

۲- برآورد حجم نمونه

۳- اصلاح روش گردآوری اطلاعات

۴- اصلاح ابزار سنجش

۵- اصلاح روش استخراج، طبقه بندی

۶- اطلاع از پاسخ‌های موردانتظار

۷- اصلاح روش‌های مصاحبه و مشاهده

فصل چهارم: روشهای جمع آوری اطلاعات

۴ روش های جمع آوری اطلاعات:

۴,۱ پرسشنامه:

* پرسشنامه عبارتست از مجموعه ای از پرسش ها که به صورت باز یا بسته طراحی می شوند و روشی مستقیم جهت کسب داده های تحقیق است.

* پرسشنامه حاوی سوال های کتبی است که مردم بدون نیاز به مصاحبه گر و به طور مستقیم به آن ها پاسخ دهند.

* پرسشنامه روشی است که جمع آوری اطلاعات را در سطح وسیع امکان پذیر می سازد.

← عناصر روش پرسشنامه عبارتند از:

۱- ابزار گردآوری اطلاعات ۲- عوامل اجرای پرسشنامه ۳- برنامه ریزی و مدیریت اجرای پرسشنامه ۴-

پاسخگویان

← یکی از اجزای اصلی پرسشنامه ها، سوالات آن هستند که از طریق مسائل زیر ایجاد می شوند.

۱- مسئله تحقیق ۲- فرضیه های تحقیق

۳- متغیرهای مستقل ۴- شیوه های تجزیه و تحلیل داده

← انواع سوالات پرسشنامه ها، عبارتند از:

۱- سوالات باز:

سوالاتی هستند که پاسخگو را محدود به انتخاب پاسخ های از پیش طراحی شده نمی کند.

روش تحقیق در مدیریت - محمد محرابیون محمدی

* نکته: در سوالات باز، آزادی پاسخگویی وجود دارد اما از حیث طبقه بندی و استخراج، مشکلات زیادی وجود دارد و پاسخگویان رغبت زیادی به آن ندارند، اما چارچوب داوری پاسخ دهندگان را تسهیل می کند.

۲- سوالات بسته:

در این نوع سوالات، پاسخگو از بین مجموعه ای از گزینه ها (براساس طیف یا مقیاس) یکی را انتخاب می نماید و زمانی استفاده می شود که تعداد پاسخ های احتمالی محدود بوده و بتوان تمامی پاسخ های مرتبط با یک سوال را تعیین نمود.

* نکته: در سوالات بسته به هر یک از پاسخ های مفروض یا احتمالی گزینه می گویند.

- به منظور آشنا کردن پاسخ دهنده با چگونگی پاسخ به سوال های پرسشنامه از دستورالعمل استفاده می شود.
- در نامه ی همراه، هدف از گردآوری داده ها به وسیله پرسشنامه و ضرورت همکاری پاسخ دهنده بیان می شود.

- در سوالات بسته، تنها اعتبار صوری قابل تحقق است.

۳- سوالات ترکیبی

۴- سوالات تعاقبی: این سوالات معمولاً به صورت پی در پی مرتبط با یکدیگر مطرح می شود و زمانی استفاده می شود که محقق، موضوع را ریشه یابی می کند.

۵- سوالات دام (گول زن)

← راه های اجرای پرسشنامه، عبارتند از:

۱- از طریق گفتگوی مستقیم با مخاطب که مصاحبه حضوری نامیده می شود.

* بزرگترین حسن این روش آن است که پژوهشگر تردیدهای موجود در پرسش نامه را برطرف می نماید.

روش تحقیق در مدیریت - محمد محرابیون محمدی

۲- از طریق تلفن ۳- از طریق ارسال با پست: دربرگیری مناطق جغرافیایی گسترده

← اصول طراحی پرسشنامه های خوب بر ۳ محور استوار است.

۱- نگارش پرسش ها ۲- چگونگی دریافت رد بسته بندی پاسخ ها

۳- شکل ظاهری پرسش نامه

← انواع داده ها در یک پرسش نامه عبارتند از:

۱- داده های واقعی ۲- قضاوت های ذهنی درباره واقعیات و نگرش ها

۳- داده های شناختی

← اصول حاکم بر طراحی پرسشنامه ها عبارتند از:

۱- اصل صراحت ۲- اصل بی طرفی ارزشی ۳- اصل اختصار

۴- اصل تمیز ۵- اصل همگنی

← مزایای پرسش نامه ها عبارتند از:

۱- جمع آوری اطلاعات وسیع با سرعت زیاد، زمان و هزینه کم

۲- دامنه ی پرسش وسیع افراد ۳- سهولت در امکان تبدیل داده ها به کمیت

۴- نبود سوگیری در اجرای پرسش نامه

← معایب پرسش نامه ها عبارتند از:

۱- عدم کارآمدی برای مطالعات عمیق و ریشه یابی ۲- احتمال زیاد عدم بازگشت پرسش نامه ها ۳-

احتمال عدم درک مفاهیم و محتوای سوالات پرسشنامه ها

روش تحقیق در مدیریت - محمد محرابیون محمدی

۴,۲ مصاحبه

* مصاحبه امکان برقراری تماس مستقیم با مصاحبه شونده را فراهم کرده و با کمک آن می توان به ارزیابی عمیق تر ادراک، نگرش ها و علائق پرداخت.

* برقراری ارتباط صمیمانه میان مصاحبه کننده و مصاحبه شونده، نقش مهمی در ثمربخشی مصاحبه دارد که مستلزم جلب اعتماد وی است.

← در جریان مصاحبه بایستی به موارد زیر توجه نمود:

۱- ایجاد جو دوستانه ۲- توجه و علاقه مصاحبه گر به موضوع ۳- نظم در ارائه سوال ها ۴- نشان ندادن عکس العمل به پاسخ های آزمودنی ۵- ارائه سوال ها به شیوه های متنوع ۶- پرهیز از کل گویی و یکنواخت گویی

← انواع مصاحبه:

۱- مصاحبه سازمان یافته (بسته - ساختار یافته)

۲- مصاحبه نیمه ساختار یافته (نیمه باز):

در این مصاحبه، سوال ها از قبل تنظیم شده اند اما به تناسب پاسخ هایی که مصاحبه شونده ارائه می کند، سوال های دیگری از سوی مصاحبه کننده مطرح می شود.

۳- مصاحبه سازمان نیافته (باز - ساختار نیافته):

در این نوع مصاحبه از قبل سوالات مشخصی تنظیم نشده است اما فقط فضای کلی مصاحبه مشخص است و در گفتگو و تعامل به نتیجه می رسند.

نکته: هدف این نوع مصاحبه، جمع آوری اطلاعات کیفی و جهت رسیدن به عمق مسئله استفاده می شود.

← مزایای مصاحبه:

روش تحقیق در مدیریت - محمد محرابیون محمدی

۱- برقراری ارتباط متقابل بین مصاحبه کننده و مصاحبه شونده و انعطاف پذیری ۲- دریافت بازخور از سوی مصاحبه شونده ۳- کاربرد در مورد سطوح مختلف سواد و مقاطع سنی ۴- کاربردی بودن در کسب داده های

عمیق

← معایب مصاحبه:

۱- زمان و هزینه زیاد ۲- مشکل بودن فرآیند سازماندهی، تخلیص و طبقه بندی داده ها ۳- نیاز به مهارت و دانش بالای مصاحبه گران ۴- محدودیت در تعمیم و گسترش داده های بدست آمده ۵- اعتبار کم ۶- تعمیم پذیری اندک ۷- احتمال نفوذ نظرات شخصی

← ابزارهای مورد استفاده در مصاحبه:

۱- ابزارهای استاندارد شده این ابزارها، روایی و پایانی آن ها تایید شده و حاوی تعداد سوال برای مطالعات خاص است و موجب ساده تر شدن تحقیق می شود.

۲- ابزارهای تحقق ساخته (غیراستاندارد): این سوال ها توسط محقق، طراحی و تعریف شده و با به از روانی و پایانی برخوردار باشند.

۴,۳ مشاهده:

۱- شناسایی، نگه داری، مقایسه، توصیف و ثبت آن چه روی می دهد و جزیی اجتناب ناپذیر از هر مطالعه در مورد پدیده های اجتماعی است.

۲- فرآیندی است که در آن تحقق، مستقیماً پدیده مورد مطالعه را دیده و آن را به صورت مستقیم یا بی واسطه درک می نماید.

روش تحقیق در مدیریت - محمد محرابیون محمدی

نکته:

۱- نکته اساسی در انجام مشاهده، تعریف دقیق آن چیزی است که مورد مشاهده قرار می گیرد

۲- مشاهده در تحقیقات تجربی و آزمایشگاهی نقش عمده ای ایفا می نماید.

← شاخص های مشاهده عبارتند از:

۱- شاخص های حرکتی / غیربیانی ۲- شاخص های زبانی / بیانی / صوتی

۳- شاخص های فضایی / مکانی ۴- شاخص های فرازمانی / رفتار غیرمحتوایی

← انواع مشاهده:

۱- مشاهده نامرئی (غیرعلنی - غیرفعال - بدون مشارکت):

این روش اگر به درستی انجام شود از همه روش های مشاهده بهتر است اما اغلب دشوار است.

۲- مشاهده فعال (مرئی - علنی - توأم با مشارکت):

اغلب در این روش، مشاهده کنندگان حالت غیرعادی و غیرطبیعی به خودی می گیرند و واقعیت به درستی

کشف نمی شود.

۳- مشاهده ناپیوسته:

۴- مشاهده کنترل نشده (اتفاقی):

معمولاً در این مشاهده، محقق با مشاهده به صورت سطحی برخورد کرده و بدون طرح از پیش اندیشیده شده

ای وارد میدان می شود.

۵- مشاهده کنترل شده

۶- طرح مشاهده مشارکتی:

روش تحقیق در مدیریت - محمد محرابیون محمدی

در این نوع مشاهده، محقق وارد جامعه می شود و می توان آن را مشاهده از درون جامعه نامید. (قوم نگاری)

۷- طرح مشاهده ی غیرمشارکتی:

← جهت ثبت مشاهدات بایستی از یکی از روش های زیر استفاده نمود.

۱- ثبت فراوانی ۲- مدت ۳- فاصله میان دو رفتار ۴- ثبت ترتیب ظهور رفتار

← مزایای مشاهده:

۱- بالا بودن پایانی و روانی اطلاعات بدست آمده به دلیل عینی بودن

۲- سادگی در بررسی و نظارت صحت اطلاعات

۳- دست یابی به اطلاعات زیاد در زمان کوتاه

۴- توانایی به کارگیری در تمامی رشته ها و پدیده های اجتماعی

۵- وقت و واقعیت زیاد اطلاعات

۶- استفاده به عنوان روش کنترل سایر روش های دیگر

۷- عدم تاثیرپذیری از مشکلات زبانی و فرهنگی

۸- مناسب جهت شناخت افرادی که قادر به بیان وضعیت خود نمی باشند.

معایب:

۱- تاثیر زیاد مشاهده گر به روند پژوهش ۲- تاثیر انتظارات مشاهده گر بر مشاهده ۳- عدم استفاده در

تمامی شرایط ۴- تنظیم مشاهده نامه مشکل است.

۵- تنظیم زمان انجام پژوهش مشکل است.

۶- مناسب برای جوامع محدود و اطلاعات موردی

روش تحقیق در مدیریت - محمد محرابیون محمدی

۷- تاثیر ضعف حافظه مشاهده گر

۸- نامناسب برای مواردی که نیازمند زمان طولانی هستند.

محمد محرابیون